

Μάρτιος 2011

Ραγκαβάς[TN]

Ραγκαβής

TKA=22,8. Πιθανότητα από το παλαιοσλαβικό rokanu=χειροδύναμος γράφει ο[MT] που επικαλείται αναφορά στον αυτοκράτορα Μιχαήλ Ραγκαβή (βασίλευσε 811-813) με τίτλο Rangabé ou forte main (παρά το γεγονός ότι η βασιλεία του ήταν του τύπου main faible). Ο καθηγητής Donald MacGillivray Nicol το θεωρεί εξελληνισμό του Σλαβικού rokanu. Στα παλαιοσλαβικά γλωσσάρια βρίσκουμε τη λέξη ro^ka= χέρι. Στα Βουλγ. ръка= χέρι, μπράτσο, ръка авица= γάντι. και ръка оводен= ο εκτελών καθήκοντα αρχηγού, οδηγητή. Στα Σερβικά рука= χέρι, μπράτσο, rukat= rukav (δοτική rukavu)=μανίκι, rukavnica= γαντι, rukonodilac=αρχηγός. Στα Ρώσικα рука= **μπράτσο, χέρι**, рукавица=γάντι, руководителъ=αρχηγός. Οπότε η ετυμολογία [MT] μάλλον είναι σωστή. Ίσως βέβαια η σωστή ερμηνεία να είναι αυτός που κρατάει στα χέρια του, ελέγχει, άρχοντας, αρχηγός. Στην Αθήνα, στα όρια της Πλάκας βρίσκουμε την εκκλησία άγιος Νικόλαος ο Ραγκαβάς (11^{ος} αιώνας).

Ράγκος

TKA=48 (10/09). Κατά μία εκδοχή (π.χ., βλέπε [ΚΛ1]) από το It. ranco=χωλός, κουτσός [ΣΒ]. Το ranco είναι μιά λέξη που δεν πολυ-χρησιμοποιείται πιά και πολλά λεξικά την αγνοούν. Το [DEG] ετυμολογεί το ranco από το hrinkan των Γότθων το οποίο αποδίδει ως συστρέφω (π.χ., όταν στίβουμε ύφασμα), στρεβλώνω. Το [DEO] ετυμολογεί το ranco από το Γερμανικό rank= στρεβλός, στραβός, καμπύλος, κυρτός. Στα Ισπανικά rengo=κουτσός [DC]. Στον TK Ρώμης ένας Ranco, 25 Rango και 41 Rago. Τα αντίστοιχα νούμερα στη Τζένοβα είναι 1, 3, και 6 ενώ στη Βενετία είναι 0, 0, και 0. Αυτό δημιουργεί ένα ερωτηματικό στην κατά τα άλλα θελκτική ετυμολογία από το ranco. Σημειώνουμε λοιπόν τα εξής:

- Τα Ιταλικά Rango/Rangone/Rangoni μάλλον προέρχονται από το Γερμ. Rango/Rangonis και η ιστοσελίδα που ετυμολογεί αυτά τα ονόματα παραθέτει το ακόλουθο κείμενο (Φλωρεντία, 13^{ος} αιώνας): "[...In dei nomine amen. Tempore nobilium virorum Jacopini Rangonis de Mutine...](#)"
- Για τα It. Rago/Ragone προτείνονται οι ακόλουθες ετυμολογίες:
  - Το Μεσαιωνικό Γερμ. Rago/Ragonis (από το ragin=συμβουλή, συμβούλιο),

- ο (με αποκοπή) Το Νορμανδικό κύριο όνομα Ragonaldo η το Εθνικό Ragonese (από την Αραγονία)

Ποιά από όλες αυτές τις ετυμολογίες εξηγεί(;) τους δικούς μας Ράγκους το αφήνω στην κρίση και την φαντασία του αναγνώστη. Σημειώνουμε πάντως και τον Γιαννάκη Ράγκο, αρματολό του Βάλτου του οποίου ο ρόλος στην επανάσταση του '21 είναι αμφιλεγόμενος.

Ραγκούσης[TN] ΤΚΑ=100+ (10/09) με τον πεντηκοστό και την πεντηκοστή Ραγκούση να λέγονται Ευάγγελος και Ευαγγελία. Ίσως υποκοριστικό του Ράγκος αλλά οι Ραγκούσηδες είναι κατα πολύ πολυπληθέστεροι των Ράγκων. Ragusa είναι το όνομα πόλης της Σικελίας αλλά και η παλιά ονομασία του Ντουμπρόβνικ (Δαλματία). Με αποτέλεσμα τα Ιτ. επώνυμα Ragusa, Raguseo, Ragusi, Ragusin, Ragusini και Raguso να ετυμολογούνται από το όνομα πόλης. Τέλος, στα Αλβ. ragushë= προβατίνα με κέρατα [ΟΑ]. Ο αριθμός των Ραγκούσηδων στον ΤΚΚΕ με κάνει να προτιμώ την Αλβ. εκδοχή (βλέπε και Σιούτης).

Ρασούλης[TN] ΤΚΑ=14 (03/11). Το Αραβογενές Οθ. resûl σημαίνει αγγελιαφόρος, απεσταλμένος, προφήτης και συχνά αποτελεί αναφορά στον Μωάμεθ. Στα Αγγλικά η Αραβ. λέξη αποδίδεται ως Rasoul. στ

Ρεγκούζας

Ρέκκας

???

Ρεντίφης

Από τό Αραβικό radaf=ακολουθω, radif= δευτερος καβαλλαρης αλόγου, και redif = δευτερη εφεδρεια του στρατου, στρατιωτης της δευτερης εφεδρειας . Η βασική μορφή τού Τουρκικού στρατού (δές [τουρκικός στρατός](#)) ήταν Nizam= κανονικός στρατός, Ihtiat=πρωτη εφεδρεια, Redif = δευτερη εφεδρεια.

Ρέπουλης

Κατά μία εκδοχή απο το Λέπουρης με τα υγρά σύμφωνα λ και ρ να αλλάζουν θέση όμως στα Ισπανικά όταν το miracle γίνεται milagro και στα Ελληνικά όταν το φαλακρός γίνεται καραφλός.

Ρερός

Ο Δημήτρης Ρέρες στρατηγός τού Καστριώτη (Σκεντέρμπεη), εστάλη τό 1448 νά καταστείλη επανάσταση των ευγενών εναντίον τού βασιλέως τής Νεαπόλεως. Η μόνη Αλβ. λέξη μέ μορφολογικές ομοιότητες πού ξέρω είναι η rërë=αμμος, από τό Λατινικό arena..

Ρεσβανης

Ρέστης

*****

Ριάδης

Ο [MT] αναφέρεται σε κάποιο Κούγια (Σρβ. kuja=σκύλα/ γυναίκα ελευθερίων ηθών)= που άλλαξε το όνομα του σε Ελευθεριάδης και μετά το συντόμευσε σε Ριάδης

Ρομποτής[TN]

ΤΚΑ=100+. Χωριό Ρομποτή (σήμερα εγκαταλελειμμένο, το 1951 με 22

Ρομπότης

κατοίκους) και κόλπος Ρομποτής στην Ιθάκη. Το μέγεθος πάντως του χωριού κάνει την ετυμολογία από το Ρομποτή ύποπτη. Η κατ' ευθείαν ετυμολογία από το ρομπότ είναι θελκτική αλλά η λέξη δημιουργήθηκε από τον Karel Capek το 1920 και το όνομα Ρομπότης προϋπάρχει του ρομπότ. Παρατηρούμε όμως τα εξής:

- Η λέξη ρομπότ παράγεται από τις Τσέχικες λέξεις 1923, *robotnik* = σκλάβος, *robot*= καταναγκαστική εργασία, αγγαρεία, και *robotiti* δουλεύω σκληρά, από την Εκκλησιαστική Σλαβονική *rabota* = δουλεία., δουλοπαροικία και *rabu*=σκλάβος, από Σλαβική ρίζα παρόμοια του Γερμανικού *arbeit*=εργασία παραγωγή του παλαιοΓερμανικού *arabeit*
- Στα Ρώσικα *раб*=σκλάβος, δουλοπάροικος και *работать*=δουλεία, στά Βουλγ. *роб* =σκλάβος και *работ*=δουλεία, Στα Σέρβικα *роб*=σκλάβος και *робља*=καταναγκαστικά έργα, στα Αλβανικά *роб*=ακτήμων, δουλοπάροικος, αιχμάλωτος *робти*= (1) εργασία (2) δουλεία, αιχμαλωσία και *робто*= δουλεύω σα σκλάβος.
- ΙνδοΕυρωπαϊκή ρίζα *orbho* με βασική έννοια αλλάζω άρχοντα, ιδιοκτήτη, κοινωνική θέση και παράγωγα λέξεις όπως ορφανός, *orbe*(Ιρλανδικά) και *Erbe* (Γερμανικά) = κληρονομιά, και *раб*=σκλάβος.

Με βάση τα παραπάνω, το Ρομπότης με την έννοια κολίγος, ακτήμων, δουλοπάροικος δείχνει πιθανό.

Ρουβάς

Ρουκουνάς

Ρουμπάκης

[TN]

???

rükün=βασική αρχή, στήριγμα, στυλοβάτης

Ο [MT] ετυμολογεί τα Ρούμπος, Ρουμπής και άλλα από το «ρόμπος, κόμπος, πυγμή (αρχ. ρόμβος) –ρουμπί (Πελοπ.) κουρέλι. Πβ. *Georgacas ...*». Παρατηρούμε ότι η βασική σημασία της λέξης ρόμβος στά Αρχαία είναι σβούρα, αντικείμενο περιστρεφόμενο και ότι αυτή η έννοια διατηρείται στο ναυτικό όρο ρουμπί= χειρισμός ιστιοφόρου ούτως ώστε με πλήρη περιστροφή να ξαναγυρίσει στην σωστή πλευρά [Σύμφωνα με τους [LSJ] η λέξη ρόμβος επίσης σημαίνει ανδρικό όργανο αλλά και ρίψη αντικειμένου, π.χ., ακοντίου, με περιστροφική κίνηση]. Οι Αλβανικές λέξεις *rubak*= γίδα η πρόβατο που του έπεσε το μαλλί, *rubë*=μαύρο τσεμπέρι, *rumb[i]* (γλωσίδι καμπάνας, ξεσπυρισμένο καλαμπόκι, πάμα μπουκάλας) έχουν ηχητικές ομοιότητες (και ίσως όχι μόνο) με τους Ρούμπους και τους Ρουμπάκηδες. Ρουμπής ήτανε και τό όνομα ΤουρκΑλβανού ηγέτη στά Μπαρδουνοχώρια (Μάνη).

Ρούσος

TKA=100+ (05/10). Το Ρούσος στα Ελλ. εμφανίζεται σαν παραλλαγή του Ρώσος (*russo* στα Ιτ.) η με την έννοια κοκκινομάλης (*rosso*= κόκκινος στα στα Ιτ.). Το *russo* κατά τα φαινόμενα προέρχεται από

τους Βίκινγκς που κάποτε διαφεντεύανε τη Ρωσσία, το rosso από τα Λατ. (ΙνδοΕυρωπαϊκή ρίζα *reudh*=red με παράγωγα λέξεις όπως τις *rubella* , *ruby*, *ruddy*, *rust*, και ερυθρός). Αρκετά συχνά το επώνυμο είναι κατάλοιπο της Φραγκοκρατίας.